

obscuris inspici solet, quod verosimilius est, aut quod plerumque fieri solet);

uvaževaje, da se po vsem tem mora imeti za izvestno, da je s pogodbo pod B. izročil Anton Jakin Lovrovič svoje nepremakljine, v istej pogodbi navedene, denašnjemu tožencu zató, da mu bode ta dajal do smrti njegove potrebna sredstva za vzdrževanje, — bilo je treba tožbe zahtevk odbiti ter obsoditi tožitelja po §. 24. zakona od 16. maja 1874, št. 69 drž. zak. v povrnitev pravnih stroškov.

Proti tej razsodbi apeliral je tožitelj. C. kr. višje deželno sodišče tržaško potrdilo je vender z določbo od 29. oktobra 1880, št. 3006 razsodbo prvega sodca iz teh le

dovodov:

Z ozirom na temeljita in stvari primerna uvaževanja prvega sodca;

uvaževaje, da tožitelji sami priznavajo, da se je toženec od dne, ko je bila sklenena pogodba zastran dosmrtnih dohodkov pod B., nahajal v posesti vitalicijatovih nerazdeljenih zemljišč, da je toženec od onih dob vitalicijata vzdrževal ter da niso med njima zastran tega nastali nikakeršni prepiri;

uvaževaje, da vrhu tega poseduje toženec listino pod B., po katerej je jasno dokazano, da je bilo tožencu premoženje izročeno s pogodbo pod B., ter da je toženec isto premoženje prevzel z dolžnostjo, hraniti premoženje izročitelja do smrti njegove in da zaradi tega ne morejo tretje osebe, kakor so testamentarni nasledniki, pobijati vprašavne pogodbe, — potrdila je nadsodnija razsodbo prvega sodca.

T.

Motenje v mirnej posesti.

I.

Gregor Južna po dr. Ahačiči je pri c. kr. okrajnej sodnji v Litiji proti Ferdinandu Šušniku, uradniku pri rudarskem društvu v Zagorji, vložil tožbo de pr. 1. maja 1874, št. 2881, tega obsega:

Jaz sem posestnik hiše št. 52 v Zagorji. Tudi pod streho te hiše sem do zdaj raznovrstne reči spravljaj in ta prostor pose- doval. Pod streho imam zdaj stari les za kurjavo, zaboje, opeko i. t. d. Podstreha ima vrata, h katerim se pride po deski.

Dné 17. aprila 1874 je zatoženi pod mojo podstrešje samo- lastno vlomil, tam vse preiskal rekoč, da išče ukradenih opek rudarskega društva.

Prosim, da se spozna po obravnavi in *possessorio summa- rissimo* : —

Tožnik Gregor Južna je faktični posestnik podstrešja v hiši št. 52 v Zagorji, toženi ga je v tej mirnej posesti motil, ker je 17. aprila 1874 samolastno vrata podstrešja odprl in pod streho vse reči preiskal; obsodi se torej, da se mora v prihodnje vsacega tacega dejanja pod kaznijo zderžati. *Cum expensis!*

K obravnavi toženega ni bilo. Vsled tega se je in *contuma- ciam* po tožbi spoznalo, češ, da se mora dejanje, kakor je v tožbi navedeno, kot resnično smatrati in toženi obsoditi.

Zoper odlok prvega sodnika od 14. junija 1874, št. 3392 rekuriral je toženi po dr. Supanu v Ljubljani sub pr. 8. julija leta 1874, št. 4410. V svojem rekurzu je poudarjal, da se mora tožba odbiti, ker on si ni nikake posesti do podstrešja prisvojeval, ampak iskal je, kakor tožnik tudi sam trdi, samo rudarskega društva opeko. Dalje ni bila posest podstrešja mej njim in tožnikom nikdar v prepiru in kjer prepira ni, tudi ni motenja posesti. Končno bi bilo to obravnavanje zaradi motenja posesti sama karikatura, če bi se po tožbi tudi pri višjej sodnji spoznalo, kajti po tem bi vsak gospodar tujca lahko tožil, ki bi v njegovej hiši slučajno kaj iskal.

Višja sodnja v Gradci je z odločbo od 5. avgusta 1874, št. 7688, prvi odlok potrdila iz teh-le razlogov:

S tem, da je toženi samolastno odprl podstrešje in pod streho šel in tam vse reči preiskoval, kratil je posest tožnikovo in jo motil po §. 2 ces. naredbe od 27. oktobra 1849, št. 14, držav- nega zakonika.

Na izvanredni rekurz toženega de pr. 29. oktobra 1874, št. 7119, v katerem pesebno poudarja, da ni nikdar tajil faktične tožnikove posesti do podstrešja in da se torej tudi ne more obso- diti, da mora spoznati, Gregor Južna je faktičen posestnik onega

podstrešja, potrdila je najvišja sodnija prejšnji odločbi z določbo od 30. decembra 1874, št. 12959, in to utrdila takole:

Glede na uzroke spodnjih inštanc in glede na to, da ima po §§. 328 in 329, potem 339, 345 in 346 drž. zak. vsakdo pravico, kakor hoče rabiti svoje izključljivo posestvo in vsakemu, kateri ga v tem moti, po sodnijskej poti utikanje v posest prepovedati in zahtevati, da se prejšnji stan napravi; — glede na to, da je toženi 17. aprila 1874 tožnikovo podstrešje lastnovoljno odprl in pod streho šel in baje iskajoč rudarskih opek tožnikova tam hranjena orodja preiskoval, njegovo posest kratil, torej ga v posesti motil in s tem v smislu §. 2 ces. naredbe od 27. oktobra 1849, št. 12, drž. zak. to tožbo zakrivil; — glede na to, da je tožba tem bolj opravičena, ker bi se inače tožnik po §§. 313 in 315 o. d. z. ponavljanja takih vlomov po vsej pravici bati moral in glede na to, da pri teh okoliščinah nižje sodnije jasne krivice izrekle niso, moral se je izvanredni revizijski rekurz toženega odbiti. —

II.

Rudarsko društvo v Zagorji in Anton Ševerkar sta po doktorji Supanu pri c. kr. okrajnej sodniji v Litiji proti Jožetu Milaču uložila sub pr. 12. novembra 1878, št. 8903, naslednjo tožbo:

Rudarsko društvo v Zagorji ima v Lokah pri Zagorji hišo št. 22, v kateri stanuje rudarski delavec Anton Ševerkar.

Dné 24. oktobra 1879 popoldne bil je Anton Ševerkar sam doma in je v postelji spal. Nenadoma pride Jože Milač v sobo, ukaže Ševerkarju, da naj vstane, ker so ukradene reči v njegovej sobi, preiskuje potem celo stanovanje, odpre skrinjo in zaboj in odnese več reči s seboj.

Zaradi tega dejanja sta rudarsko društvo v posesti hiše in Anton Ševerkar v posesti stanovanja in odnešenih reči motena in prosita za razsodbo:

Jože Milač je s samolastnim preiskovanjem hiše v Lokah št. 22 in Anton Ševerkarjevega stanovanja rudarsko društvo v Zagorji v mirnej posesti hiše in Antona Ševerkarja v mirnej posesti stanovanja in s samolastnim odpiranjem škrinje in zaboja ter s tem, da je več reči, mej temi suktno in bič za pse, odnesel, v mirnej posesti teh reči motil; obsodi se torej, da mora jednako motenje

v prihodnje opustiti in stroške te pravde povrniti. Vse v 14 dneh pod eksekucijo!

Mej pravdo se tožnik sklicuje na ad I. navedeno razsodbo in jo k aktom priloži.

Zatoženi ugovarja:

Dne 24. oktobra 1879 so pokopali ranjkega Blaža Delakorda, pri katerej priložnosti je bilo več reči iz njegove zapuščine pokradenih. Mati in dedinja njegova Reza Delakorda je prišla k meni, mi o tatvini tožila in povedala, da je neka ženska ukradene reči v Ševerkarjevo stanovanje nesla. Na njeno prošnjo smo šli jaz, Albin Mihelčič in Rudolf Kandušar ter ona sama v to stanovanje; jaz nisem nič preiskoval stanovanja, bil sem samo za pričo poklican, vsi drugi so pa ukradene reči po stanovanji iskali in jih tudi našli, kakor kaže tusodnijska kazenska razsodba od 28. novembra 1879, št. 1063, s katero se je Anton Ševerkarjeva žena, imenom Marija, zaradi prestopka tatvine kaznovala.

Jaz nisem nobene stvari iz hiše odnesel in sem koj, ko so drugi ukradene reči pobrali, stanovanje zapustil.

Ker nisem nikakega namena imel rudarsko društvo ali pa Antona Ševerkarja v posesti motiti, prosim, naj se tožba odbije in meni stroški povrnejo.

Pri zaslišanji prič se je dokazalo, da je Milač le kot priča na prošnjo Reze Delakorde pri preiskovanji Anton Ševerkarjevega stanovanja navzočen bil in da se ni nobene reči dotaknil.

C. kr. okrajna sodnija v Litiji je z razsodnim odlokom od 23. februarja 1880, št. 972, tožbo odbila in tožnika v stroške obsodila.

Razlogi prvega sodnika:

Po §. 2. ces. naredbe od 27. oktobra 1879, št. 12, drž. zak. moti se posest le s tem, da se komu krati ali brez pravice jemlje. Namen te postave je torej, posest s sodnikovo močjo tako braniti, da se v prejšnji stan povrne.

Po teh pravilih moralo se je pri posestvenih motenjih izvršiti tako dejanje, katero škoduje ali škodovati hoče posestniškim razmeram osebe k reči ali pravu. Nikdar pa ne more biti predmet obravnavanja in possessorio summarissimo tako dejanje, ki se ni izvršilo v namenu, tuje posesti si prilastiti. Tako dejanje pa je

podlaga v denašnji pravdi. Tožnikova, Anton Ševerkarjeva žena, je ukradene reči v tožnikovej hiši skrila in prouzročila, da se je v hiši in stanovanji po ukradenih rečeh iskalo, katere so se tam v istini tudi našle.

Dalje se more tožba le proti tistemu uspešno pričeti, od katerega se sme postavno terjati, da posestno pravico v prejšnji stan postavi, oziroma da kratenje te pravice prepove, ne pa proti priči, katera je le na prošnjo družih navzočna bila.

Končno se pa tudi na priloženo pravdo Gregorja Južne proti Ferdinandu Šušniku ne more ozirati, ker ni dejanje v obeh pravnih jednako in ker po §. 12 drž. zak. ni rabsodba v jednej pravdi za drugo pravdo odločilna.

Višja sodnija je z odločbo od 21. aprila 1880, št. 4029, prvo-sodnijski odlok potrdila.

Razlogi družega sodnika:

Motenje v posesti se le tistikrat kot tako smatrati more, če si hoče kdo posest ali pravico do posesti samolastno prisvojiti; v tej pravdi se je pa stanovanje le iz tega namena preiskovalo, da bi se ukradene reči našle in tat prepričati mogel. Zatorej tudi to dejanje nima bistvenih pogojev motenja posesti.

Najvišja sodnija je ti rabsodbi potrdila z določbo od 23. junija leta 1880, št. 7168.

Razlogi tretjega sodnika:

Po dvornem dekretu od 15. svečana 1833, št. 2593, se smeta jednaki rabsodbi spodnjih instanc le v slučajih ničnosti ali očitne krivice prenarediti, kar se pa pri teh rabsodbah ne nahaja.

Če se prav najvišje sodišče ne ujema z mnenjem višje sodnije, da mora tisti, ki moti posest, namen imeti, posest ali pravico do posesti samolastno si prisvojiti, morajo se vender rabsodbi spodnjih instanc iz drugih razlogov teh sodnij potrditi. Kajti v dejanji tožnega, kateri je z drugimi osobami v odprtto stanovanje sotoženca prišel in tam kot priča pri iskanji ukradenih reči navzočen bil, ne vidi se tak čin, s katerim bi se posest rudarskega društva do hiše ali stanovanja sotoženca kratila ali jemala bila.